

ZPRÁVY

Významná rumunská publikace (*Studii și cercetări de istorie literară și folclor VIII, 1959, 724 stran*).

Od roku 1952 vydává Ústav dějin literatury a folklóru při Akademii RLR objemné svazky „Studii a výzkumných prací z dějin literatury a folklóru“, ve kterých jsou obsaženy výsledky činnosti tohoto ústavu. Výše uvedený ročník je věnován několika jubileím: 15. výročí osvobození Rumunska (23. 8. 1944), 500. výročí města Bukurešti, 100. výročí narození A. P. Cechova, 10. výročí založení ústavu a konečně, i když je zpráva skromně vysázena petitem na konci 1. dvojčísla, šedesátinám akademika Georgea Călinesca, vedoucího ústavu a odpovědného redaktora tohoto časopisu. Členy redakce jsou akademik D. Panaitescu-Perpessicius, akademik M. Beniuc, akademik Z. Stancu, profesor M. Novicov, I. C. Chițimia a tajemník T. Virgolici, tedy významný pracovní kolektiv, zaručující vysokou úroveň časopisu.

Akademik Călinescu je znám velmi široké veřejnosti i za hranicemi Rumunska především z kulturního týdeníku *Contemporanul*, a to hlavně z „kroniky optimisty“. Ve své odpovědi na oslavné řeči mluvil též o mládí. „S mladými mám společně to, že se stále rád učím“; jeho práce svědčí o tom nejlépe. Vždyť Călinescu napsal vynikající díla už před válkou: Dějiny rumunské literatury, monografie o rumunských klasících Eminescovi a Creangovi, eseje, básně i román. Uprímně doznává, že teprve po osvobození začal studovat marxismus-leninismus. Ale jako veliký duch šel s lidem už dříve společně s vynikajícím vědcem Parhonem a největším rumunským prozaikem Sadoveanem. Nejkrásnější vztah má Călinescu k mladým lidem, od kterých a se kterými se sice sám učí, ale které také svým příkladem strhuje k pracovitosti.

Z poučné bilance činnosti ústavu si zasluhuji zvláštní zmínky dvě díla: „Rumunsko-ruské vztahy od počátků až do XIX. století“ (V. Ciobanu) a „Analytická bibliografie socialistických periodik od první světové války“ (O. Papadima). Vyšlo mnoho monografií, též o N. Filimonovi (srov. recenzentův článek o tomto autoru v SPFFBU, 1960 D 7, str. 000) od Călinesca.

Při ústavu bylo založeno muzeum, obsahující rukopisy rumunských spisovatelů, jejich knihy, opravy a poznámky, různou korespondenci, osobní doklady, portréty, fotografie i celé knihovny. Materiál byl získáván darem i koupí od rodin spisovatelů i jiných majitelů. — Celý kolektiv ústavu navštěvoval místa vižící se k životu a práci vynikajících spisovatelů; tyto dokumentační exkurse se osvědčily jako velmi užitečné. Kromě odborné výchovy pracovníků dbalo se o zvyšování jejich politické úrovně v seminářích marxismu-leninismu.

Pro čechovovské badatele zde pouze bibliograficky registrujeme dva články ke stému výročí ruského klasika: Mihail Novicov napsal článek *Dramaturgia lui Cehov* (str. 475–490) a Tatiana Niculescová je autorkou studie *Opera lui A. P. Cehov în România* (str. 491 až 516). Jen dodáváme s G. Călinescem, že mezi Cechovem a rumunskými spisovateli existovala duševní a zeměpisná afinita.

Čtyři pracovníci ústavu, Dan Hăulică, Ovidiu Papadima, Elena Pirová a Val. Ciobanu, využili 500. výročí města Bukurešti, vlastně výročí prvního úředního dokladu o něm, aby ukázali, jak žije Bukurešť v díle některých rumunských spisovatelů. Pro odlehlost tématu neuvádíme názvy článků, ale stojí za povšimnutí práce O. Papadimy o sociálním životě Bukurešti v první polovině XIX. století a o bukureštském folklóru; je k podivu, jak dlouho se bukureštský folklór uchoval, ba dokonce dosud uchovává. Necht' není pokládáno za neskromnost, když zde upozorňujeme, že i náš sborník přispěl k tomuto výročí článkem o pobytu Jana Nerudy v Bukurešti (SPFFBU, 1959 D 6, str. 29–42).

Šestnáct příspěvků se obírá různou tematikou u příležitosti 15. výročí osvobození Rumunska zpod fašistického jarma. Jejich náměty mohou být poučením i pobídkou též pro práce našich literárních historiků.

V stručně nadepsaném úvodním článku („15 let“) čteme vzácná slova G. Călinesca, jak po převratu četní intelektuálové jenom tušili, že literatura bude muset být jiná, jak se seznamo-

vali se sovětskou literaturou. Pochopili, co znamená tendence v umění, že od umění očekáváme nejnovější a nejsolidnější pravdu, že je třeba ukazovat na roli „ideálního“ v budování reálného. Aby měl spisovatel objektivní informace, musí se ustavičně obracet na dělníka v továrně anebo na stranickou organizaci zrovna tak, jako pro francouzského klasika bylo nezbytné nutné, aby navštěvoval Versailles. Je podle Călinesca jedině prostředí, od shora až dolů, prostředí pracujících, a s tím je nutné se seznamovat. Sama strana, jak praví dále Călinescu, je nejvýznamnější postavou usluhující o provádění plánu; ignorovat ji znamenalo by eliminovat nekladnějšího hrdinu.

Ve stati *Cestou socialistického realismu* srovnává Mihail Novicov vznik socialistického realismu v SSSR a jeho rozvoj v Rumunsku, které už mohlo využít sovětské teorie. Využil se zcela organicky. V Rumunsku už v posledních desetiletích minulého století nastává odklon od satirického zobrazování vládnoucích tříd a obrát k líčení bída „nízkých“ vrstev. Začala se vytvářet i proletářská literatura, buržoazní kritikou ovšem opomíjená. A konečně další podmínkou vzniku nové literatury byl rozklad buržoazního umění. Potom hodnotí Novicov přínos současných spisovatelů, prozaiků i básníků, a nebojí se prohlásit, že v žádném jiném období svého rozvoje nezažila rumunská literatura takový mohutný nástup mladých talentů v tak krátké době a že jejich díla zůstanou součástí literárního dědictví.

Další čtyři články s bohatou bibliografií se zabývají některými speciálními otázkami: Marin Bucur venkovskou problematikou v románu, D. Vatamaniuc historickým románem, Ilin Stancu novelou a povídkou (má 17 stran bibliografie v abecedním pořádku podle roků) a Stan Valea divadlem.

O tom, jak technický pokrok, jedna z hlavních pák budování socialismu, proniká do poezie, píše s hojnou citací Liliána Fischerová. Přehled literární kritiky, rovněž s bohatou bibliografií, podává T. Virgolic. V Rumunsku vycházejí desítky literárních časopisů, též 3 maďarské, jeden německý a jeden srbský, jak nás informuje C. Ciuchindel.

Vydatnou pomůckou nejen pro literárního historika, ale i pro lingvistu, překladatele i nakladatele, jsou další čtyři práce s velmi cennou bibliografií, i když leckdy neúplnou. Valeriu Ciobanu oceňuje edici rumunských klasiků za poslední desetiletí. Zbývající tři práce pocházejí od pracovníků ústavu: Tatiana Ganová zpracovala překlady ze sovětské literatury, Elena Pirová ze světové literatury a Rodica Floreová překlady rumunské literatury do jiných jazyků (50 titulů též do češtiny a slovenštiny).

Rumunští literární historikové pozorně sledují, jak se podává literatura na školách; svědčí o tom článek Al. Bistrițeanu *Literatura a studium literatury ve školských příručkách*. Nezapomínají ani na ilustrace literárních děl (Dan Hăulică).

Rumuni mají obrazový materiál i v dějinách literatury. Obě školské příručky, které dosud vyšly — chybí bohužel nejnovější literatura — mají ilustrace, které přibližují čtenáři nejen autory, ale i knihy a zvláště staré památky, které nejsou lehce dostupné.

Poslední práci k patnáctému výročí osvobození RLR je článek O. Papadimy o sbírkách folklóru, opět s bibliografií. Je zřejmé, že méně pracovníků tohoto ústavu se věnuje folklóru, ačkoliv sotva který jiný národ v Evropě se může pochlubit takovým folklórem jako Rumunsko. Jen I. C. Chițimia zkoumá problémy datování a periodizace lidové slovesnosti (ale je to více periodizace zkoumání lidové slovesnosti). V jiném článku rozebírá opět Chițimia lidové pohřební písně. O vztahu Jacimírského k rumunskému folklóru se rozepisuje Val. Ciobanu.

Na citovaný Novicovův článek navazuje T. Virgolicí stati *Vznik a vývoj socialistického realismu*. Dílo D. Th. Neculuy, prvního rumunského dělnického básníka, hodnotí Mihai Dragănu, básně Nicolae Labișe Rodica Floreová a sedmihradskou kroniku I. Agirbiceanu (známého u nás z překladů O. S. Vettiho) analyzuje D. Vatamaniuc. Pendantem k příspěvku L. Fischerové o roli techniky v poezii je práce Corneliie Ștefănescové *Dělník a továrna v nové próze*.

Pro úplnost zbývá připomenout zprávu o pracovních schůzích ústavu, referát M. Beniuc a o sjezdu sovětských spisovatelů, dokumentární materiály od Călinesca a četné recenze nových prací rumunských autorů, jež podávají z největší části autoři výše uvedených článků. Celý svazek je psán jen rumunsky (jen obsah je přeložen do franštiny a ruštiny), takže je přístupný mimo Rumunsko jen malému počtu odborníků, třebaže by si mnohé myšlenky v něm zasloužily větší publicity.

Pavel Beneš

Činnost brněnské pobočky Literárněvědné společnosti v r. 1960

Dne 27. dubna 1960 konala se na filosofické fakultě v Brně ustavující schůze pobočky Literárněvědné společnosti při ČSAV. Po projevu předsedy ústředního výboru LVS prof. F. Vodičky o poslání organizace byl jednohlasně zvolen výbor pobočky v tomto složení: prof. J. Hrabák — předseda, prof. A. Závodský — místopředseda, dr. M. Kopecký — jednatel, odb. asist. M. Sucho-